

R

Ligge AP

REX: 139

EI: 97

Kom trygt hjem efter en hoftenær fraktur

SVS - Esbjerg d. 19.09.23

Dagens emner

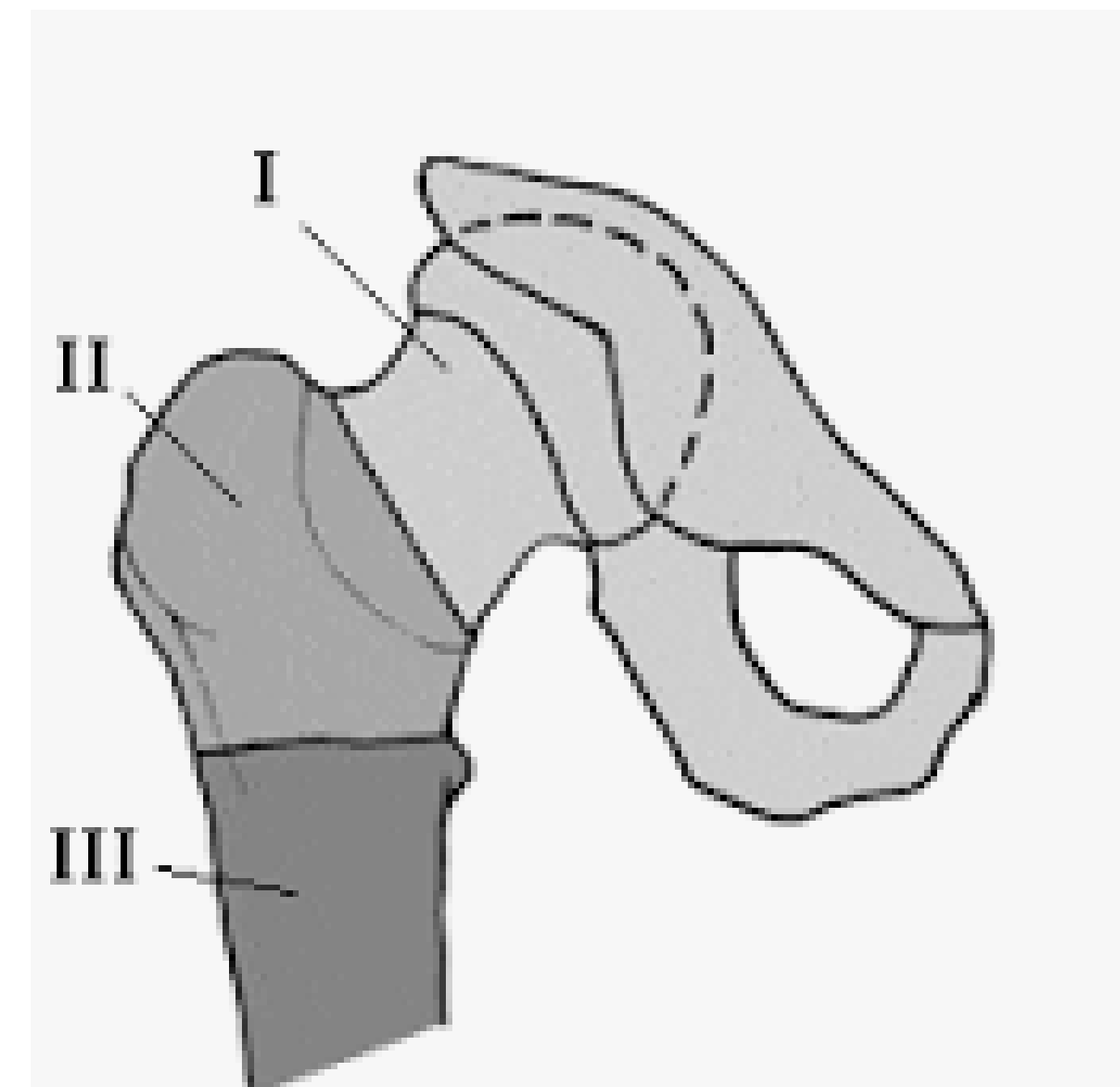
- Hvad er en hoftenær fraktur?
- Hvilke patienter får hoftenære frakturer?
- Hvorfor og hvordan behandler vi patienter med hoftenære frakturer?

Dagens emner

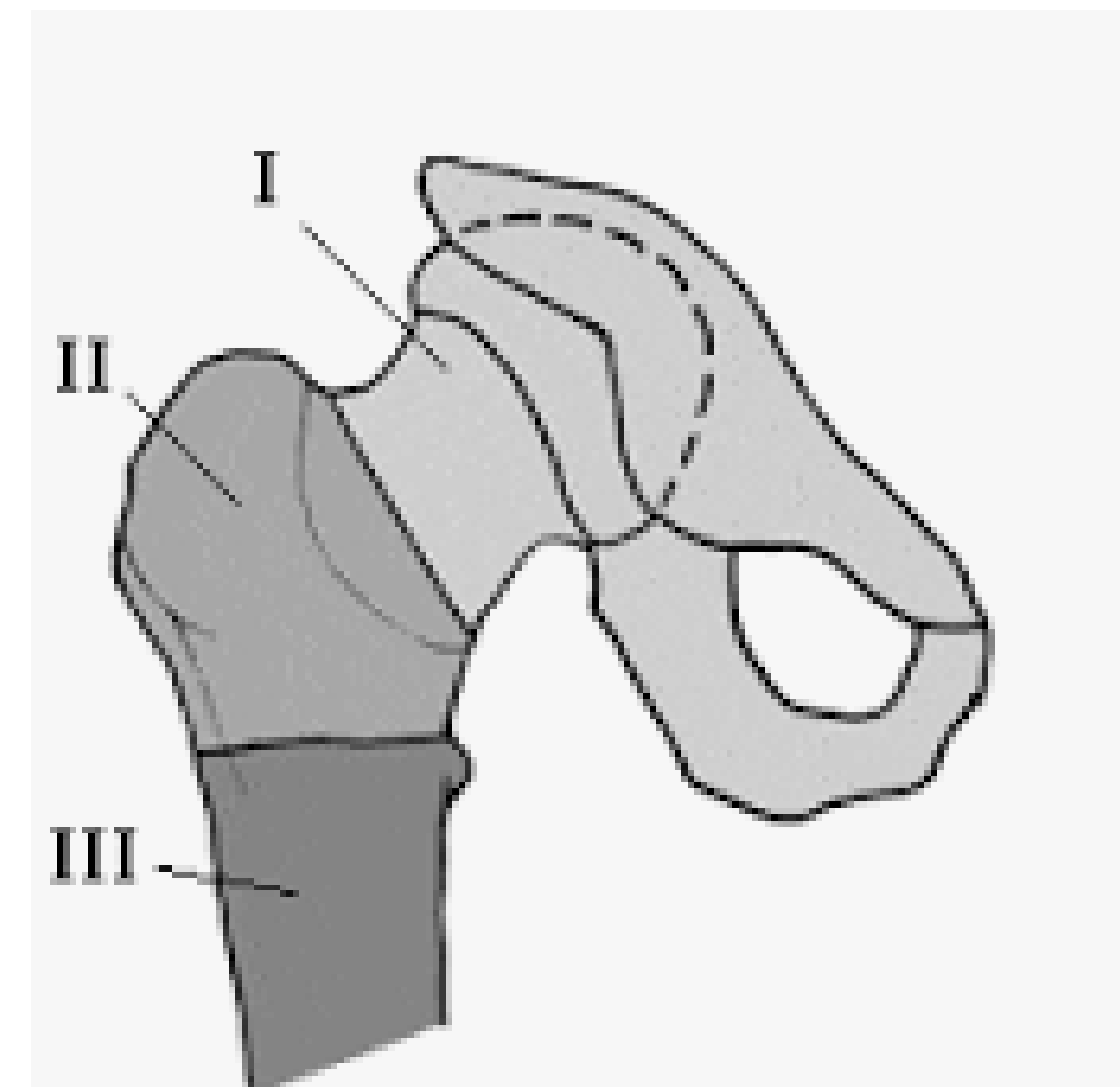
- Hvad er smerter?
- Hvorfor opstår smerter?
- Hvordan kan vi behandle smerter?
- Hvad skal vi være opmærksomme på når vi behandler smerter?
- Særlige problemstillinger ved smertebehandling

Dagens emner

- Smertebehandling til misbrugere?
- Kronikere?
- Hvor ofte må det gives?
- EPI-udtrapning?
- Plan for EPI?

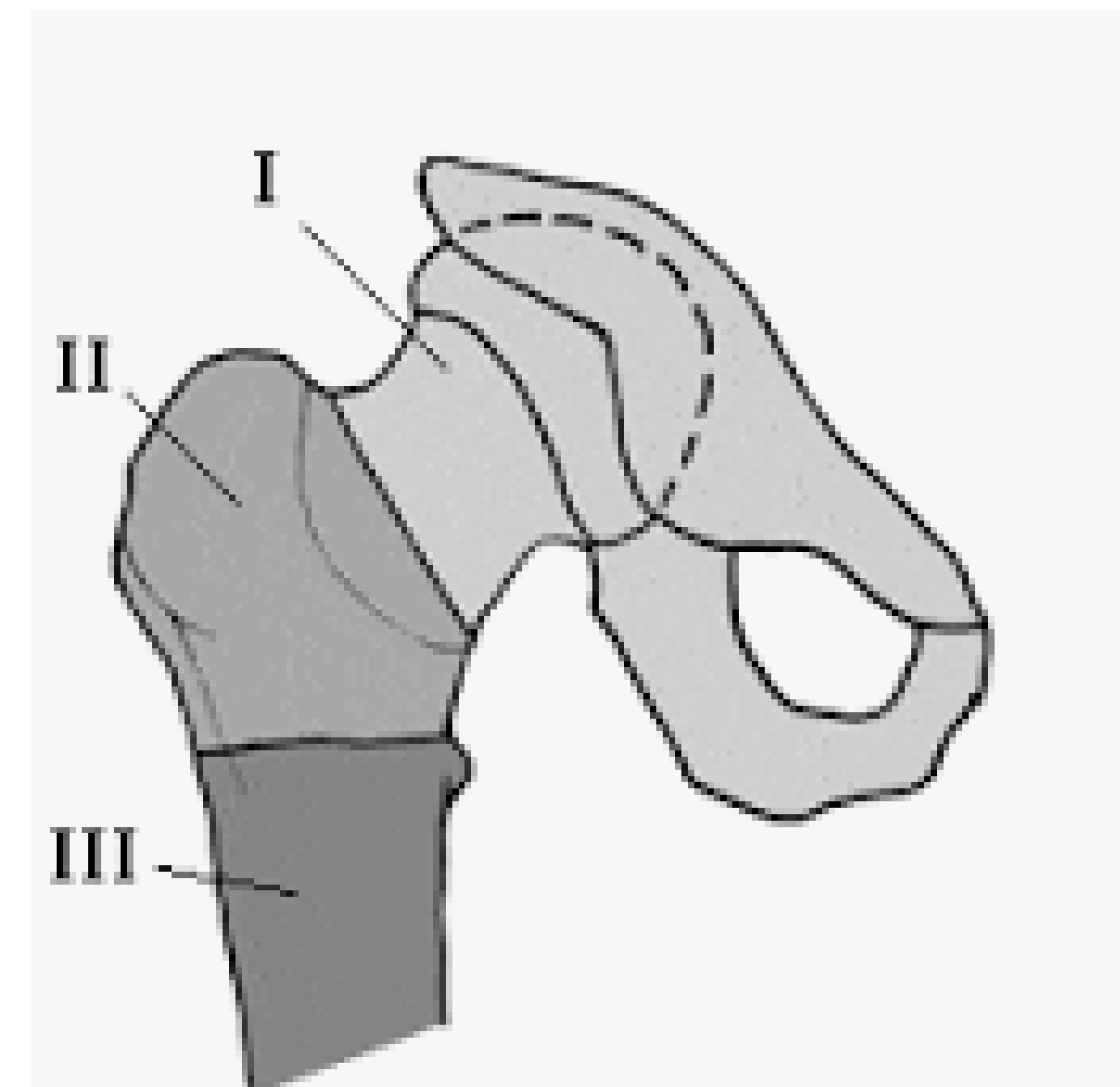
Ca 250 hoftenære frakturpatienter på SVS/
år...

En hoftenær fraktur patient...

...er oftest:

En medicinsk syg patient, der er faldet og tilfældigvis har fået en hoftenær fraktur

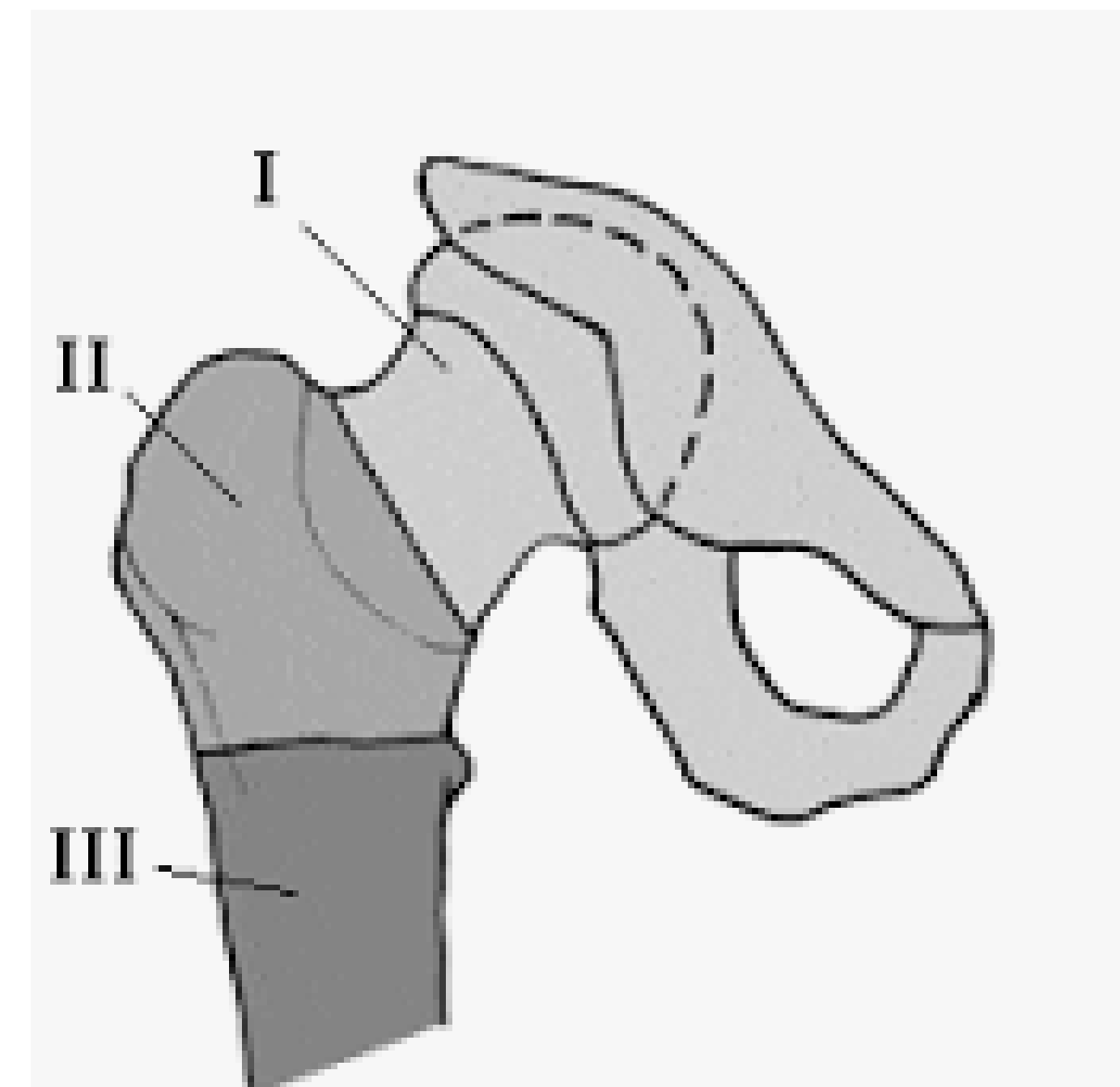
En hoftenær fraktur patient...

HUSK

Undersøge årsag til fald → behandle

Forebyg nyt fald/fraktur

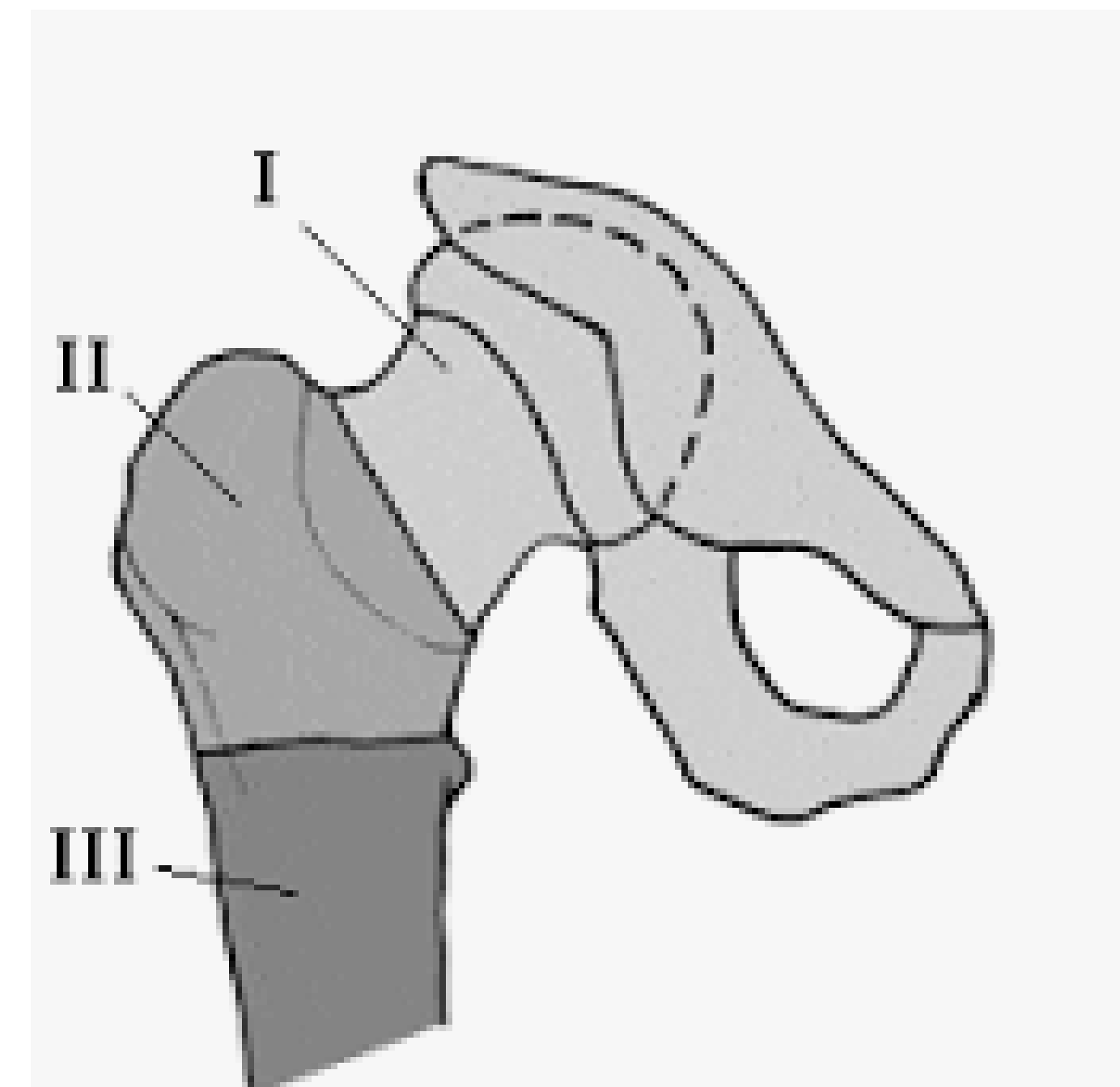
En hoftenær fraktur patient...

Skal opereres **indenfor 24 timer**

↓ mortalitet

↓ risiko for komplikationer

UVI, pneumoni, DVT, LE

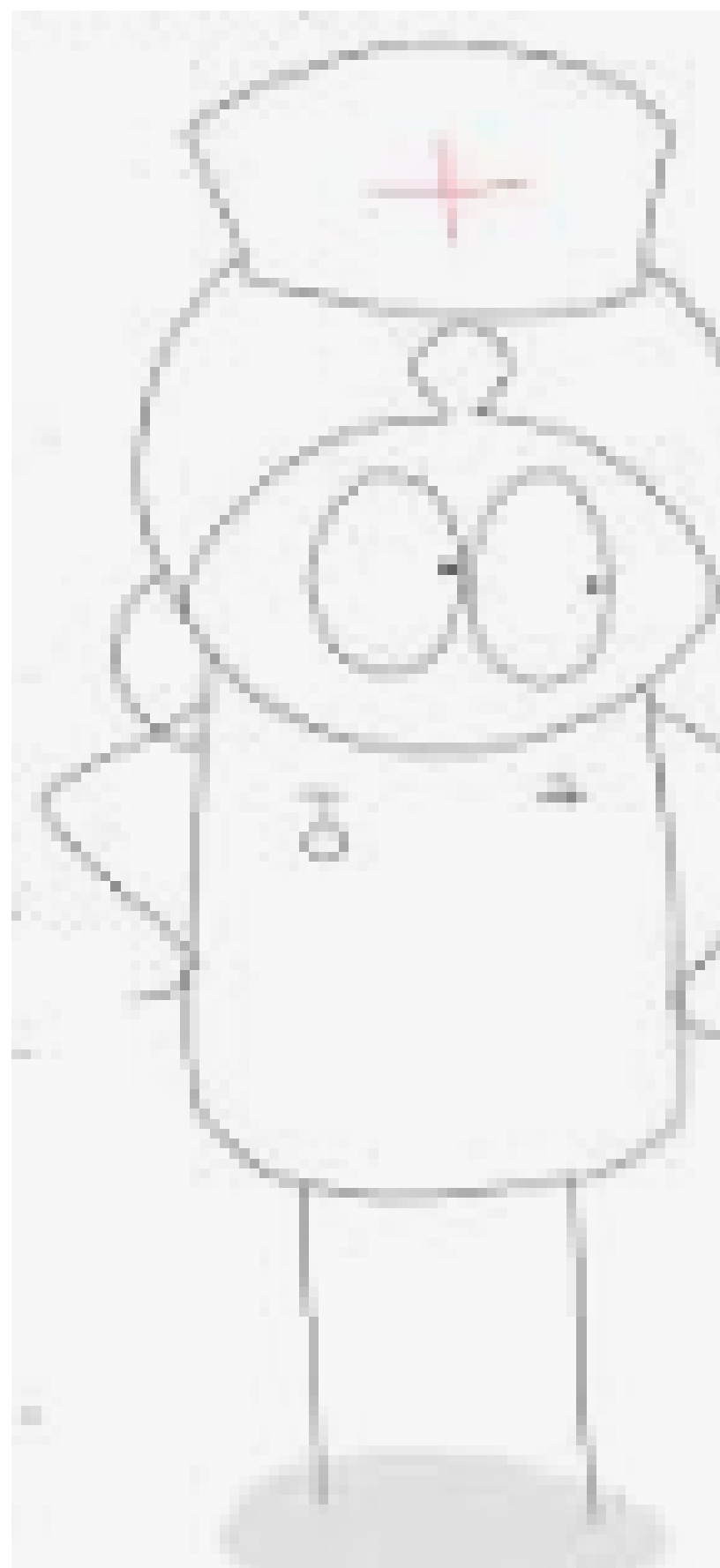

En hoftenær fraktur patient...

Skal opereres indenfor 24 timer

**Derfor skal vi være opmærksomme på
patientens forløb helt fra starten**

1. Kontakt med patienten

+ 65 årig med faldtraume mod hofteregion

Faldtraume med smerter i

Hofte

eller

Lyske

eller

Balde

Pakkeforløb

Røntgen bækken og hofte ses af ortopæd

Bekræfter hoftenær fraktur

Femoralis blok til hoftenærfraktur

BEKRÆFTET hoftenær fraktur

→ **kontakt anæstesi mhp femoralis blok**

I ventetiden:
fast og pn smertestillende.

Det tilstræbes at alle patienter
får femoralisblok.

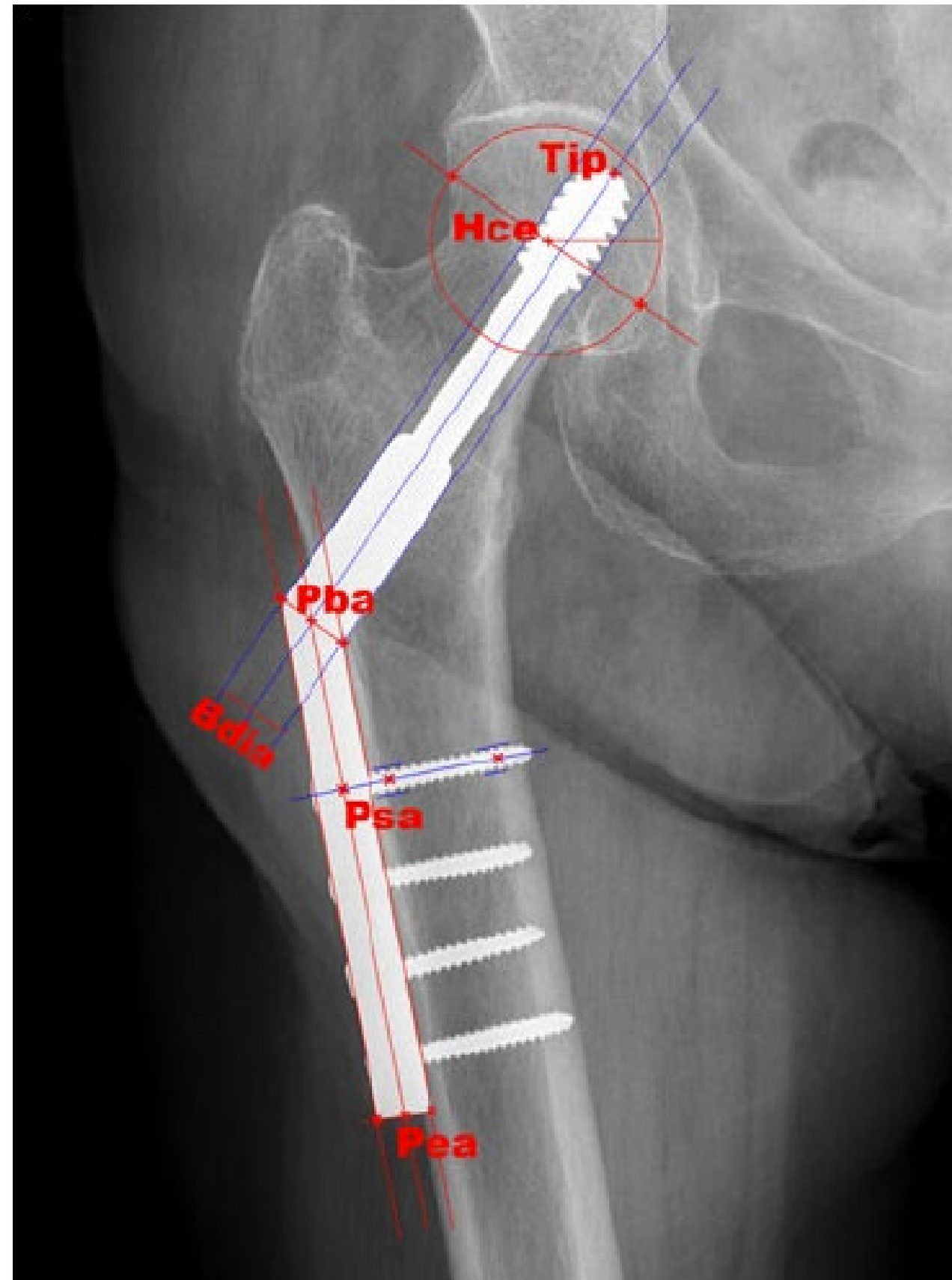
- Plan indenfor 4 timer efter ankomst
- Operation indenfor 24 timer
- Mobilisering indenfor 24 timer efter OP

Collum femoris fraktur

Pertrochantær femurfraktur

Patient information

- Sydvestjysk sygehus.dk
  - à Afdelinger
    - à Ortopædkirurgisk afdeling
      - à Patient information
        - Hofte: Hoftebrud

Hoftebrud

Til patienter og pårørende

Vi vil gerne fortælle dig og dine pårørende om dit brud i hoften - herunder fortælle om behandlingen og forløbet efter din operation.

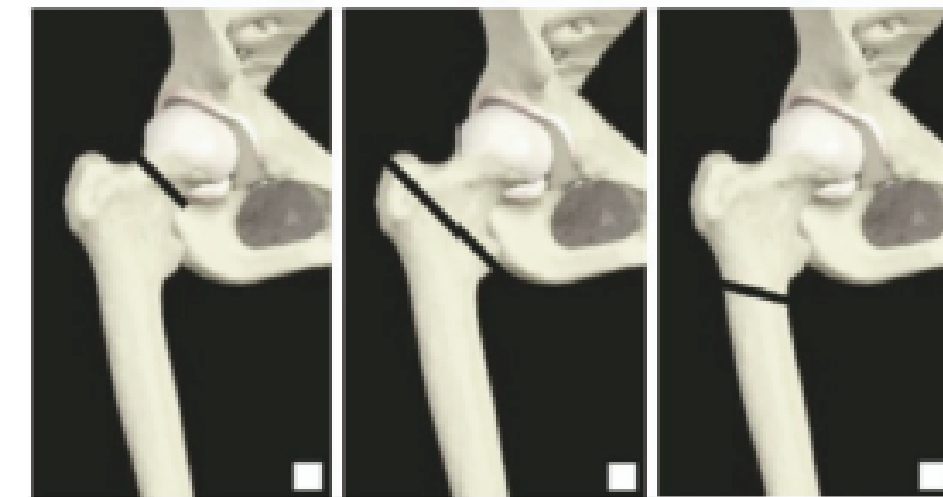
Vi anbefaler, at du også lader en af dine pårørende læse oplysningerne.

Hvad er et hoftebrud?

Du har pådraget dig et hoftebrud. Der findes tre typer af brud i hoften:

- Collum femoris fraktur.
- Petrochantær fraktur.
- Subtrochantær fraktur.

Det afkrydsede billede viser, hvor bruddet sidder.

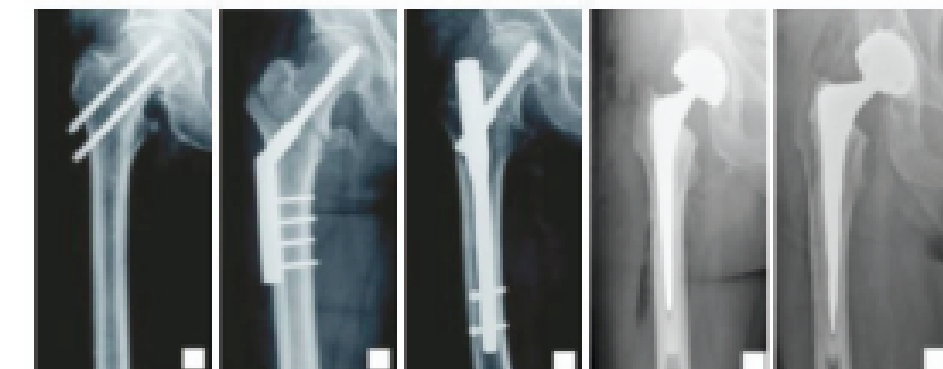

Et brud i hoften kan behandles på fem forskellige måder:

- Skruer
- Glideskrue
- Marvsøm
- Hemialloplastik
- Total hoftealloplastik.

Det afkrydsede billede viser, hvilken behandling du skal have.

Materialet, som holder dit brud sammen, fjernes ikke med mindre det generer dig.

Standard ordinationer

Standardmedicin til patienter med hoftenære frakturer

Dokumentansvarlig: SVS/Ortopæd/Afd. led/Læge	DokumentID / Dokumentnr. 48438 / I.3.05.01
--	--

Standard ordinationer

	Morgen	Middag	Aften	Nat	Virkemåde	Varighed
Tabl. Multivitamin	1 stk.				Vitaminpille	Kontinueret
Tabl. Unikalk Forte	1 stk.		1 stk.		Kalktilskud	Kontinueret
Tabl. Jern C		1 stk.		1 stk.	Jerntilskud	3 mdr.
Tabl. <u>Magnesia</u> 500 mg				1000 mg	Mod forstoppelse	Så længe morfinpræperat anvendes fast
Tabl. <u>Toilax</u> 5 mg			5mg/10mg		Mod forstoppelse	Så længe morfinpræperat anvendes fast
Inj. <u>Fragmin</u> 5000 IE kl 20.00			5000 IE kl. 20.00		Blodfortyndende	Til udskrivelse eller genoptagelse af NOAK/Marevan

Standard ordinationer

Tabl. <u>Pinex</u> 500 mg	1000 mg	1000 mg	1000 mg	1000 mg	Smertestillende	3-4 uger efter udskrivelse
Tabl. <u>Contalgin</u> (morfin) 5 mg eller Depottabl Oxycodon (oxycodon) 5 mg	Kl 8 1 stk		Kl 20 1 stk		Smertestillende	Til udtrapning med start ca. 2 uger efter udskrivelse
Tb morfin 10 mg ½- 1 stk pn max x6 Eller Tb oxynorm (oxycodon) 5 mg pn max x 6					Smertestillende	1-2 uger længere end fast contalgin/oxycodon
Tb combar/mirtazapine 15 mg				1 stk	(forebyg delir)	Indtil udskrivelse
Tb Zopiclon (Imozop) 3,75 mg				1-2 stk pn senest kl 02	Mod søvnbesvær (forebyg delir)	Indtil udskrivelse

Standard ordinationer

Evt. Tabl. Pantoprazol 40 mg			1 stk.			
IV Tranexamsyre 0,5 g + evt 0,5					Blødningsdæmp ende OBS kontraindikation er og Nedsat nyrefunktion	1. dosis gives på mistanke om fraktur inden BP svar, hvis ingen kontraindik ationer. 2. dosis gives
						hvis normal eGFR.
PEROPERATIVE ORDINATIONER – operatørens ansvar						
IV Tranexamsyre 1g					Blødningsdæmp ende. OBS kontraindikation er og nedsat nyrefunktion	Engangsdosis peroperativt
IV dicloecil 2g Ved penicillin allergi IV cefuroxim 1½					Profylaktisk for infektion	Engangsdosis peroperativt. OBS alloplastikker skal også have efter 3, 10 og 24 timer.

Hvad er smerter?

Four Decades Later: Revision of the IASP Definition of Pain and Notes

The currently accepted definition of pain was originally adopted in 1979 by the International Association for the Study of Pain (IASP)

1979 Definition of Pain

An unpleasant sensory and emotional experience associated with actual or potential tissue damage, or described in terms of such damage

2020 Revised Definition of Pain

An unpleasant sensory and emotional experience associated with, or resembling that associated with, actual or potential tissue damage

In 2018, IASP constituted a 14-member multi-national task force with expertise in clinical and basic science related to pain, which sought input from multiple stakeholders to determine:

“Does the progress in our knowledge of pain over the years warrant a re-evaluation of the definition?”

Expert consultants

IASP council

The public

2020 Revised Definition of Pain Notes

Pain is always a personal experience that is influenced to varying degrees by biological, psychological, and social factors

Pain and nociception are different phenomena. Pain cannot be inferred solely from activity in sensory neurons

Through their life experiences, individuals learn the concept of pain

A person's report of an experience as pain should be respected

Although pain usually serves an adaptive role, it may have adverse effects on function and social and psychological well-being

Verbal description is only one of several behaviors to express pain; inability to communicate does not negate the possibility that a human or a nonhuman animal experiences pain

Hvad er smerter?

- Definition (IASP/WHO)
  - En ubehagelig sensorisk og emotionel oplevelse associeret med eller lignende det associeret med aktuel eller potentiel vævsskade

Hvad er smerter?

- Smerte er altid en personlig oplevelse som i varierende grad influeres af biologiske, psykologiske og sociale faktorer.
- Smerte og nociception er to forskellige fænomener. Smerte kan ikke udelukkende udledes af aktivitet i sensoriske neuroner.
- Igennem livserfaringer lærer individet konceptet smerte at kende.
- En persons udsagn om oplevelse af smerte bør altid respekteres.
- Selvom smerte i udgangspunktet spiller en rolle for tilpasning, kan den medføre negative effekter for funktion samt for den sociale og psykiske velvære.
- Verbal beskrivelse er kun en af flere adfærdsmønstre til at udtrykke smerte. Manglende evne til at kommunikere udelukker ikke muligheden for at opleve smerte.

WHO's smertetrappe

- Hvad kan vi bruge den til?
- Grundig smerteanamnese
- Svage smerter behandles med paracetamol og evt. ibuprofen
- Stærke smerter behandles med Morfin eller andet opioid
- Neurogene smerter behandles med neuroleptika/TCA
- Altid non-farmakologisk smertebehandling

Paracetamol

- Grundbehandling af smerter
- Gunstig bivirkningsprofil
- Obs. svær leverinsufficiens
- Obs. toksisk dosis

NSAID

- Ibuprofen er førstevalg
- Maks. dosis er 400 mg x 3
- Obs. hjerte-/karsygdome
- Obs. ulcus
- Obs. nyreinsufficiens
- Kortest muligt tid i lavest mulige dosis
- Obs. PPI

Opioider

- Virkninger
  - Analgesi
  - Eufori
  - Respirationsdepression
  - Hostedæmpende
  - Kvalme og opkast
- Pupilkonstriktion
- Peristaltikhæmmende
- Histaminudskillelse

Svage opioidider

- Tramadol
- Kodein
- Bruges som udgangspunkt ikke i vores behandling
- Opioider har ikke synergistisk effekt
- Anvend derfor kun et opioidpræparat af gangen

Stærke opioider

- Morfin
- Oxycodone
- Fentanyl
- Buprenorphin
- Metadon
- Og en lang række andre...
- Antidot

Dosering

- Afvejning af virkning og bivirkninger
- Depot 2-3 gange dagligt
- PN $1/6$ af døgndosis
- Optitrering
- Udtrapning
- Skift af opioid

Tolerance og abstinenser

- Toleranceudvikling kan ses hurtigt. Både virkning og bivirkning kan aftage.
- “Længere” tids brug kan medføre abstinenser ved ophør.
- Som udgangspunkt er alle opioider vanedannende. Depot muligvis bedre end pn.

Forsigtighed

- RESPIRATIONSINSUFFICIENS
- Nyresvigt
- Leversvigt
- Høj alder

Epiduralkateter

- Epidural blanding og dosis anføres ved anæsthesien i Cosmic.
- Pt. starter samtidigt behandling med Paracetamol og morfin.
- Udtrapning påbegyndes efter 1 døgn med 1-2 mL/time. Vurder effekt senere samme dag. Kan justeres efter behov, men gerne nedtrapning 1-2 gange dagligt. Behold gerne epi i et døgn efter stop mhp. PCA.
- KAD seponeres tidligst 6 timer efter behandlingsstop.
- Epikateter må fjernes tidligst 6 timer efter blodfortyndende behandling.
- <https://infonet.regionsyddanmark.dk/?DokID=786615>

Non-farmakologisk smertebehandling

- Lejring
- Is
- Beroligelse
- Kognitiv adfærdsterapi/mindfulness
- TENS
- Bevægelse
- Respekt og anerkendelse
- Afledning
- Og en masse andre ting i det store biopsykosociale puslespil som er smerter

R

Ligge AP

REX: 139

EI: 97

Antiepileptika

- Gabapentin
- Pregabalin
- Bivirkninger
  - Bivirkningerne er mange og

Tricycliske antidepressiva

- Amitriptylin
  - Noradrenalin reuptake inhibitor

Kroniske smerter

- Førstevalg er paracetamol.
- Ved neuropatisk komponent kan forsøges TCA eller neuroleptika.
- Som udgangspunkt har opioider uhensigtsmæssig effekt ved kroniske smerter også af nociceptiv karakter. Langtidsbrug øger risiko for afhængighed, aftagende effekt, opioidinduceret hyperalgesi og bivirkninger. Kun ca. 10 % har effekt. Kan anvendes.
- Non-farmakologisk smertebehandling.
- I ortopædkirurgien behandles overvejende akutte smerter med medicin.

Misbrugere

- Anerkend smertertilstand
- Tolerans
- Substitutionsbehandling kun begrænset smertelindrende
- Opioidinduceret hyperalgesi grundet central remodelering
- Aggressiv initial smertebehandling - Dokumenter effekt
- Morfin -> Oxycodon
- Non-opioid smertebehandling inkl. RA
- Fortsæt uændret abstinensbehandling/substitutionsbehandling
- <https://infonet.regionsyddanmark.dk/DokID=686748>

